אוצר מדרשים — סדר רוחות

סדר רוחות

[בית המדרש שם 176]

אמר רבי ישמעאל, אמר לי מטטרון מלאך שר הפנים כמה רוחות מנשבות מתחת כנפי הכרובים: מנשבת רוח מרחפת שנאמר ורוח אלהים מרחפת, מנשבת רוח עזה שנאמר ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה, מנשבת רוח קדים שנאמר ורוח הקדים נשא את הארבה, מנשבת רוחו של ים שנאמר ורוח נסע מאת ה' ויגז שלוים מן הים, מנשבת רוח קנאה שנאמר ועבר עליו רוח קנאה, מנשבת רוח רעש שנאמר ואחר הרוח רעש לא ברעש ה', מנשבת רוח רעה שנאמר וסרה מעליו רוח הרעה, מנשבת רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראה שנאמר ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה', מנשבת רוח גשמים שנאמר רוח צפון תחולל גשם, מנשבת רוח ברקים שנאמר ברקים למטר עשה מוצא רוח מאוצרותיו, מנשבת רוח משכת מים שנאמר ויעבר אלהים רוח על הארץ וישכו המים, מנשבת רוח חמה ודאגה שנאמר רוח גדולה באה מעבר המדבר ויגע בארבע פינות הבית ויפול על הנערים, מנשבת רוח סערה שנאמר רוח סערה עושה דברו, והשטן עומד ביניהם. הרוחות הללו אין מנשבות אלא תחת כנפי הכרובים שנאמר רוכב על כרוב ויעף וידא על כנפי רוח, ולהיכן הולכות הרוחות וכלות, מלמד שמתחת כנפי הכרובים יוצאות ונופלות בגלגל חמה שנאמר הולך אל דרום וסובב אל צפון סובב סובב הולך הרוח ועל סביבותיו שב הרוח, ומגלגל חמה חוזרות ונופלות בהרים ובימים ובגבעות שנאמר כי הנה יוצר הרים ובורא רוח, ומימים ונהרות חוזרות ביישוב ומיישוב חוזרות ונופלות בעיירות ובמדינות ומשם נופלות לגן ומגן נופלות לעדן שנאמר מתהלך בגן לרוח היום, ובתוך גן עדן מתערבות ונושבות מצד זה לצד זה ומתבשמים מבשמי ג"ע, וממרקחי גן עדן עד שנפרדות ומתמלאות מריח בושם טהור ומביאות ריח מרקחי ובשמי גן עדן לפני צדיקים וחסידים יורשי ג"ע ועץ החיים לעתיד לבוא, שנאמר עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו.

אר"י א"ל מטטרון מלאך שה"פ הדר מרום כל, כמה מרכבות יש להקב"ה, יש לו מרכבות כרוב שנאמר וירכב על כרוב ויעף, יש לו מרכבות רוח שנאמר וידא על כנפי רוח, יש לו מרכבות עב קל שנאמר הנה ה' רוכב על עב קל, י"ל מרכבות עננים שנאמר הנה אנכי בא אליך בעב הענן, יל"מ מזבח שנאמר ראיתי ה' נצב על המזבח, יל"מ רבותים שנאמר רכב אלהים רבותים אלפי שנאן, יל"מ אוהל מועד שנאמר וידבר ה' אליו מאהל מועד, יל"מ כפורת שנאמר וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפרת, יל"מ אבן ספיר שנאמר ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, יל"מ נשרים שנאמר ואשא אתכם על כנפי נשרים, יל"מ תרועה שנאמר עלה אלהים בתרועה, יל"מ ערבות שנאמר סולו לרוכב בערבות ביה שמו, יל"מ עבים שנאמר השם עבים רכובו, יל"מ חיות שנאמר והחיות רצוא ושוב רצים ברשות ושבים ברשות שהשכינה על רום ראשיהם, יל"מ גלגל שנאמר ויאמר בא אל בינות לגלגל (יחזקאל י' ב'), יל"מ כרוב קל שנאמר רכב על כרוב קל, ובשעה שהוא רוכב על כרוב קל ומניח על גביו רגל אחת ועדיין לא הניח רגלו שניה סוקר שמונה עשר אלפים עולמות בסקירא אחת ומבין ורואה באוכלסין ויודע אלו ואלו עד שהניח רגלו שניה על גביו, שנאמר (סוף יחזקאל) שמונה עשר אלף, ומנין שהוא סוקר בכל אלו בכל יום שנאמר אלהים משמים השקיף על בני אדם לראות היש משכיל דורש את אלהים, יש לו מרכבות אופנים שנאמר והאופנים מלאים עינים סביב, יל"מ כסא קדוש שנאמר אלהים ישב על כסא קדשו, יל"מ כס יה שנאמר כי יד על כס יה, יל"מ כסא כבוד שנאמר כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו, יל"מ כסא רם ונשא שנאמר וארא את ה' יושב על כסא רם ונשא.

אר״י א״ל מטטרון מלאך שה"פ למעלה מהן יש אחד שר גדול ונורא גבור ונכבד אלוף ונערץ ישיש ועוז, ואפפניא"ל ה' שמו שיש לו ששה עשר פנים ארבעה לכל צד וצד, ויש לו שמונת אלפים ושבע מאות וששים וארבע עינים כמנין שעות ימות השנה, שני אלפים ומאה ותשעים ואחד (ד' פעמים ב"א וקצ"א עולה ח״א ותשס״ד, ע״י היכלות פ"ב), ושש עשרה לכל צד וצד. ואותן שתי עינים שבפניו בכל אחד ואחד ברקים מבריקות ובכל אחת לפידים בוערות ואין כל בריה יכולה להסתכל בהם שכל המסתכל בהם מיד נשרף, ורום קומתו מהלך שני אלפים וחמש מאות שנה שאין כל עין בריה יכולה לראות ואין כל פה יוכל לדבר בה וגבורות עוזו אלא מלך מלכי המלכים הקב״ה בלבדו. ולמה נקרא שמו אפפניאל מפני שהוא ממונה על האופנים והם מסורים בידו והוא עומד בכל יום ויום ומשמש ומפחד ומעדן אותם ומסדר ומסלסל את מרוצתם ומקהיל את דוכנם ומעדן את דירתם ומרוה את פנתם ומדשן את מושבם, והוא משכים ומעריב עליהם לילה ויום לרבות את תפארתם ולהגדיל את גאונם ולעשותם מהירים בשבח קוניהם, והאופנים כולם מלאים עינים ומלאים כנפים, עינים כנגד כנפים, כנפים כנגד עינים ומביניהם מבהיק אור כאור נוגה ושבעים ושתים אבני ספיר קבועין על כתר שלכל אחד ואחד, זיוו הולך בארבע רוחות ערבות גלגל חמה שזיוו הולך בארבע רוחות העולם. ולמה נקרא שמו צדקאל, מפני שזיוו דומה למראה צדק, ומקיפים להם סוכות זיו, סוכות זוהר, סוכות אור ספיר וברקת מפני מראית דמות עינים.

אר״י א״ל מטטרון מלאך שה"פ, למעלה מהן יש צד אחד מופלא ואדיר יקר גבור ועריץ אלוף ונגיד הדור ונכבד ונחמד, וכולו מלא זיו, וכולו מלא שבח ונוגה, וכולו מלא זוהר, וכולו מלא אור, וכולו מלא יופי חמדה גדולה, דמותו כמלאכים וגופו כנשרים, זיוו כברקים תוארו כלפידים ויפיו כבזקים והודו כנחלים, הדרו כחשמלים, נוגהו כאור נוגה, מראיתו כמאור הגדול, גובהו כשבעה רקיעים, ואור עפעפיו כאור שבעתים, ואבן ספיר על ראשו כמלא עולם, כזיו עצם השמים לטוהר, וגופו מלא עינים ככוכבי השמים שאין להם חקר ואין להם תכלית, וכל עין ועין בכוכב הנוגה, ויש מהן כמאור הקטן ויש מהן כמאור הגדול, מקרסוליו ועד ארכבותיו ככוכבי הברק, ומארכבותיו ועד ירכותיו ככוכבי הנוגה, ומירכותיו ועד מתניו כמאור הלבנה, וממתניו ועד צואריו כמאור החמה, ומצוארו ועד קדקד ראשו כאור לא נעדר, וכתר שעל ראשו כזיו כסא הכבוד. שיעור של כתר מהלך חמש מאות ושתי שנים, ואין מיני זיו ואין מיני זוהר ואין מיני נוגה ואין מיני מאור בעולם שאין קבועין באותו הכתר. ואותו השר שרפיאל ה' שמו, מפני שהוא ממונה על השרפים ושרפי להבה מסורים בידו והוא עומד עליהם לילה ויום ומלמד להם שירה ותהלה פאר עז גאוה לפאר למלכם בכל מיני שבח וקדושה. וכמה הם שרפים ארבעה כנגד ארבע רוחות של עולם, וכמה כנפים יש להם שש כנגד ששת ימי בראשית, וכמה פנים יש להם שש עשרה פנים ארבע לכל רוח, ושיעורם של כנפים כל כנף וכנף כמלא רקיע, שיעורם של פנים כל פנים ופנים כפני מזרח מאירים, כל אחד ואחד כזיו כסא הכבוד, שאפילו חיות הקודש ואופני הוד וכרובי הדר אין יכולין להסתכל בו, שכל המסתכל בו עיניו כהות מזיו גדול שעליו. ולמה נקרא שמם שרפים מפני שהן שורפין פנקסאות של שטן, בכל יום ויום השטן יושב עם סמאל הרשע שר של רומי ועם דמואל שר של פרס וכותב עוונותיהם של ישראל על פנקסאו ונותנים אותם לשרפים להכניס אותם לפני הקב״ה לאבד ישראל מן העולם והשרפים יודעין בראיה כי הקב״ה אינו רוצה שתפול אומה זו של הקב״ה ישראל, מה עושין שרפים, בכל יום ויום נוטלין אותם מיד השטן ושורפין אותם באש יוקדת שכנגד כסא רם ונשא כדי שלא יכנסו לפני הקב"ה בשעה שהוא יושב על הדין ודן את העולם כולו כאחת. אר״י א״ל מטטרון מלאך שר הפנים, למעלה מן השרפים יש שר אחד מעולה מכל השרים מופלא מכל המשרתים דבריאל ה' שמו שהוא ממונה על גנזי ספריו והוא מוציא ומביא דלוסקות והוא פותח ונוטל את הספרים ונותן אותם לידי הקב״ה, והקב״ה נוטלם מידו ונותן אותם לפניו לידי הסופרים לקרות בב״ד הגדול שברום ערבות רקיע בפני פמליא של מעלה. ולמה נקרא שמו דבריאל מפני שכל דבור ודבור יוצא ממנו מלאך ועומד בשירות של מלאכי השרת ואומרים שירה לפניו בשעת הגיע זמן לומר קדוש.